ECLI:LV:AT:2024:0522.11331012014.14.L
Lieta Nr. 11331012014, SKK-229/2024
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2024. gada 22. maijā

Senāts šādā sastāvā: senatori Aivars Uminskis, Irīna Jansone, Inguna Radzeviča,

iepazinies ar mirušā apsūdzētā /pers. D/ aizstāvju zvērinātas advokātes Jeļenas Kvjatkovskas un zvērināta advokāta palīga Reiņa Grandāna, apsūdzētā /pers. F/ un viņa aizstāves zvērinātas advokātes Olitas Kauces, apsūdzētā /pers. G/ un viņa aizstāvja zvērināta advokāta Ivara Krauzes kasācijas sūdzībām par Latgales apgabaltiesas 2023. gada 8. marta lēmumu, atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta otrās daļas 2. punkts noteic, ka tiesa var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā vai protestā minētos argumentus, nerodas šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā.

Apsūdzētā /pers. D/ aizstāvji kasācijas sūdzībā norādījuši, ka apelācijas instances tiesa, atzīstot, ka trīs organizētās grupas dalībnieki ir izdarījuši Krimināllikuma 125. panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, bet citi trīs dalībnieki – Krimināllikuma 118. panta 5. punktā paredzēto noziedzīgo nodarījumu –, nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 21. pantu, jo lietā starp organizētās grupas dalībniekiem nav konstatējams viens kopīgs noziedzīgs nodarījums un nav konstatēts Krimināllikuma 125. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma tiešais izdarītājs.

Senāts konstatē, ka minētais apsūdzētā /pers. D/ aizstāvju kasācijas sūdzības arguments nerada šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu.

No apelācijas instances tiesas sniegtā pierādītā noziedzīgā nodarījuma apraksta izriet, ka tajā ir atspoguļota katra organizētās grupas dalībnieka /pers. D/, /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. J/ un citas personas, pret kuru kriminālprocess izdalīts atsevišķā lietvedībā, loma, atbildība un faktiskās darbības, kas veiktas, realizējot kopīgi iecerēto noziedzīgo nodarījumu – smagu miesas bojājumu nodarīšanu /pers. I/. Ir norādīts laiks un vieta, kur apsūdzētie satikās, ir aprakstītas apsūdzēto darbības saistībā ar citu organizētās grupas dalībnieku iesaistīšanu noziedzīgajā nodarījumā, samaksas par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu veikšanas apstākļiem, noziedzīgā nodarījuma sagatavošanu, šādā veidā atklājot, par ko konkrēti apsūdzētie kopīgi bija vienojušies pirms noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas. Tāpat norādīts, ka trīs no organizētās grupas dalībniekiem /pers. H/, /pers. J/ un cita persona, pret kuru kriminālprocess izdalīts atsevišķā lietvedībā, pārkāpa vienošanās ar /pers. D/, /pers. F/ un /pers. G/ par smagu miesas bojājumu nodarīšanu robežas, noslepkavojot /pers. I/.

Tiesību doktrīnā norādīts, ka Krimināllikumā reglamentēti dalības un līdzdalības īpaši izdalīti jautājumi – izdarītāja ekscess, līdzdalībnieka labprātīga atteikšanās no noziedzīga nodarījuma tālākas izdarīšanas un neizdevusies līdzdalība. Ar izdarītāja ekscesu saprot gadījumus, kad noziedzīga nodarījuma tiešais izdarītājs pārkāpj starp noziedzīgās grupas dalībniekiem pastāvošo vienošanos par noteikta veida noziedzīga nodarījuma kopīgu izdarīšanu, un viens pats izdara citu nodarījumu. Par ārpus kopējās vienošanās izdarītu nodarījumu atbild vienīgi pats izdarītājs, bet pārējie atbild tikai par piedalīšanos tajā noziedzīgā nodarījumā, par kuru iepriekšēja vienošanās pastāvējusi (*Krastiņš U. Noziedzīgs nodarījums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2000, 177.–178. lpp.*).

Ievērojot to, ka iepriekšējās vienošanās laikā starp organizētās grupas dalībniekiem bijusi noruna izdarīt vienīgi /pers. I/ smagus miesas bojājumus, Senāts atzīst, ka apsūdzēto /pers. D/, /pers. F/, /pers. G/ darbības pamatoti kvalificētas pēc Krimināllikuma 125. panta trešās daļas.

Senāts atzīst, ka šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu nerada arī /pers. F/ aizstāves kasācijas sūdzības argumenti par to, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi par pieļaujamām apsūdzētā pirmstiesas kriminālprocesā bez aizstāvja klātbūtnes sniegtās liecības, jo atteikšanās no aizstāvja panākta policijas darbinieku provokācijas rezultātā un pretēji Krimināprocesa likuma 88. panta otrās daļas prasībām bez aizstāvja klātbūtnes.

Apelācijas instances tiesa ir pārbaudījusi /pers. F/ nopratināšanas protokolos, lēmumā par drošības līdzekļa – apcietinājuma – piemērošanu un lēmumā par drošības līdzekļa grozīšanu esošās ziņas, konstatējusi, ka: 1) /pers. F/ vairākkārt ir uzturējis un papildinājis savas pirmstiesas kriminālprocesā bez aizstāvja klātbūtnes sniegtās liecības; 2) /pers. F/ vēlāk būdams nopratināts aizstāvja klātbūtnē, iebildumus par procesuālo darbību norisi vai pārkāpumiem liecību iegūšanā nav izteicis; 3) procesa virzītājs, ievērojot to, ka ir zudis apcietinājuma piemērošanas pamats – pirmstiesas kriminālprocesa traucēšana –, ir grozījis drošības līdzekli uz nodošanu policijas uzraudzībā, un atzinusi, ka /pers. F/ aizstāves apgalvojums par policijas darbinieku provokāciju negūst apstiprinājumu.

Krimināprocesa likuma 88. panta otrā daļa noteic, ja persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, atsakās no aizstāvja, tai izskaidro, ka turpmāk persona pati īstenos savu aizstāvību. Atteikšanās no aizstāvja fiksējama procesuālās darbības protokolā, un persona ar parakstu apliecina, ka atteikšanās no aizstāvja ir notikusi labprātīgi un pēc personas pašas iniciatīvas. Ja persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, bija izteikusi lūgumu par aizstāvja piedalīšanos, atteikšanās no aizstāvja var notikt vienīgi aizstāvja klātbūtnē.

No lietas materiāliem konstatējams, ka apsūdzētais /pers. F/ 2014. gada 6. novembrī noslēdzis vienošanos par viņa aizstāvību ar zvērinātu advokātu Aleksandru Laiviņu.

No 2014. gada 10. novembra aizdomās turētā nopratināšanas protokola redzams, ka /pers. F/ realizējis savas tiesības uz aizstāvību viņa izvēlētajā apjomā un piekritis, ka aizstāvis nepiedalās viņa pratināšanā. 2014. gada 11. novembra iesniegumā /pers. F/ atkārtoti norādījis, ka liecības 2014. gada 10. novembrī sniegtas labprātīgi bez advokāta klātbūtnes.

Senātam nav pamata apšaubīt apelācijas instances tiesas secinājumus, ka apsūdzētais nav atteicies no aizstāvja. Apsūdzētajam ar aizstāvi A. Laiviņu bija noslēgta vienošanās par aizstāvības realizēšanu lietā, savukārt fakts, ka pēc apsūdzētā iniciatīvas aizstāvis nav piedalījies atsevišķās procesuālajās darbībās, nav uzskatāms par atteikšanos no aizstāvja Krimināprocesa likuma 88. panta kārtībā.

Senāts atzīst, ka izskatāmajai lietai nav būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā, jo kasācijas sūdzībās šajā daļā nav norādīti argumenti par tiesību normu interpretāciju, kas varētu būt nozīmīga tiesu praksē.

Minētais ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta otrās daļas 2. punktu.

Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmā daļa noteic, ka tiesa atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 569., 571., 572. pantā un 573. panta pirmajā daļā minētajām prasībām.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmajai daļai pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Minētā panta trešā daļa noteic, ka kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 572. pantam kasācijas sūdzībā un protestā jāiekļauj tajā izteikto prasību pamatojums ar norādi uz Krimināllikuma pārkāpumu vai šā likuma normu būtisku pārkāpumu.

Senāts konstatē, ka apsūdzētais /pers. F/ un viņa aizstāve, apsūdzētā /pers. D/ aizstāvji, apsūdzētais /pers. G/ un viņa aizstāvis kasācijas sūdzībās pamatā atkārtojuši apelācijas sūdzību argumentus par to, ka apsūdzēto vainīgums Krimināllikuma 125. panta trešajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanā nav pierādīts.

Apelācijas instances tiesa šos argumentus ir izvērtējusi un motivēti noraidījusi.

Atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu, apelācijas instances tiesa atzinusi, ka apsūdzētie /pers. D/, /pers. F/ un /pers. G/ tiesiski un pamatoti atzīti par vainīgiem viņiem inkriminētajās noziedzīgajās darbībās un tās pareizi kvalificētas pēc Krimināllikuma 125. panta trešās daļas, ir vērtējusi un pamatojusi ar pierādījumiem noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes un katra apsūdzētā lomu noziedzīgajā nodarījumā. Tiesa atzinusi, ka tika izveidota vairāku personu apvienība nolūkā kopīgi nodarīt smagus miesas bojājumus /pers. I/ un katram organizētās grupas dalībniekam bija sava loma realizējamajā noziegumā.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka pirmās instances tiesa /pers. D/ un /pers. F/ dalību noziedzīgā nodarījuma organizētā grupā izdarīšanā pamatojusi ar attiecināmiem, pieļaujamiem un ticamiem pierādījumiem to kopumā un savstarpējā sakarībā, proti, ar ziņām par faktiem, kas izriet no apsūdzētā /pers. G/ pirmstiesas kriminālprocesā sniegtajām liecībām, liecinieku /pers. N/ un /pers. S/ liecībām, /pers. H/ telefonsarunu kontroles laikā iegūtajām ziņām, pašu apsūdzēto /pers. D/ un /pers. F/ liecībām.

Pretēji apsūdzētā /pers. G/ un viņa aizstāvja kasācijas sūdzībās norādītajam apelācijas instances tiesa atzinusi, ka apsūdzētais /pers. G/, organizējot nozieguma tiešā izdarītāja /pers. J/ iesaistīšanu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, nodrošinot viņa ierašanos /vietas nosaukums/ un nododot viņam /pers. D/ izmaksāto atlīdzību, apzinājās, ka /pers. I/ tiks nodarīti smagi miesas bojājumi, un vēlējās to iestāšanos. Minēto atzinumu tiesa pamatojusi ar ziņām par faktiem, kas izriet no apsūdzēto /pers. F/ un /pers. G/ pirmstiesas kriminālprocesā sniegtajām liecībām un uzrādīšanā atpazīšanai pēc fotogrāfijām iegūtajām ziņām, liecinieku /pers. O/, /pers. P/, /pers. R/, /pers. S/ un /pers. T/ liecībām un apsūdzētā /pers. G/ telefonsarunu kontroles rezultātā iegūtajām ziņām.

Senāts atzīst, ka /pers. F/ un viņa aizstāves, /pers. D/ aizstāvju un /pers. G/ un viņa aizstāvja kasācijas sūdzību argumenti šajā daļā pēc būtības pauž sūdzību iesniedzēju neapmierinātību ar tiem secinājumiem, kādus izdarījusi apelācijas instances tiesa, izvērtējot pierādījumu ticamību, attiecināmību, un vērsti uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ.

Tāpat Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi apsūdzētā /pers. F/ un viņa aizstāves kasācijas sūdzībās norādītos argumentus par /pers. F/ noteikto sodu.

Apelācijas instances tiesa, izvērtējot apsūdzētā /pers. F/ personību raksturojošas ziņas kopumā ar izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu un apsūdzētā lomu nozieguma izdarīšanā, atzinusi, ka pirmās instances tiesas noteiktais Krimināllikuma 125. panta trešās daļas sankcijā paredzētais vienīgais sods – brīvības atņemšana – nav atzīstams par nesamērīgi bargu, ievērojot to, ka tā mērs pietuvināts panta sankcijā norādītajam minimālajam apmēram.

/pers. F/ aizstāve kasācijas sūdzībā nav pamatojusi, kāpēc tiesai bija nepieciešams vērtēt iespēju ar brīvības atņemšanas sodu apsūdzēto /pers. F/ notiesāt nosacīti, ja apelācijas sūdzībās tas netika lūgts.

Senāta judikatūrā ir izteikta atziņa, ka nosacītas notiesāšanas nepiemērošana tiesai nav jāmotivē (*Senāta 2017. gada 23. februāra lēmums lietā Nr. SKK-68/2017, 11815006815*).

Tāpat Senāts konstatē, ka apsūdzētais /pers. F/ kasācijas sūdzībā nav pamatojis, kā ziņu par viņa veselības stāvokli – pasliktināta redze un paaugstināts asinsspiediens – un viņa mātes veselības stāvokli un aprūpes nepieciešamību neizvērtēšana novedusi pie nelikumīga nolēmuma, ja šādas ziņas neatradās lietā, pieņemot apelācijas instances tiesas lēmumu.

Savukārt, norādot uz to, ka apelācijas instances tiesa, nosakot apsūdzētajiem /pers. F/ un /pers. G/ sodu, nav izvērtējusi iespēju piemērot Krimināllikuma 49.[1] panta nosacījumus, apsūdzētais /pers. F/, viņa aizstāve un apsūdzētais /pers. G/ kasācijas sūdzībās nav pamatojuši, kādēļ konstatējams apsūdzēto tiesību uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā pārkāpums, aprobežojoties vienīgi ar atsauci uz 9 gadiem, kas pagājuši no apsūdzētā /pers. F/ aizturēšanas un krimināllietas nodošanas tiesai, un atsauci uz termiņu, kādā apelācijas instances tiesa sagatavojusi pilnu tiesas nolēmumu.

Apsūdzētā /pers. D/ aizstāvji kasācijas sūdzībā norādījuši, ka tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 125. panta pirmās daļas 2. punktu, jo nav norādījusi no izskatāmās krimināllietas izdalītās citas krimināllietas numuru un to, vai minētajā lietā ir stājies spēkā tiesas spriedums.

Senāts konstatē, ka apsūdzētā /pers. D/ aizstāvji kasācijas sūdzībā nav norādījuši, kādus Krimināllikuma pārkāpumus vai Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus tiesa pieļāvusi, ja tiesa izskatāmajā kriminālprocesā citas personas, pret kuru process izdalīts atsevišķā lietvedībā, dalību nav pamatojusi ar fakta legālo prezumpciju.

Savukārt, norādot kasācijas sūdzībās uz to, ka pretēji Kriminālprocesa likuma 568. panta trešās daļas prasībām apelācijas instances tiesa pilna nolēmuma sagatavošanu atlikusi vairākas reizes un ilgāk par sešiem mēnešiem, apsūdzētais /pers. F/ un viņa aizstāve un apsūdzētais /pers. G/ nav pamatojuši, kādēļ šis pārkāpums atzīstams par būtisku Kriminālprocesa likuma 575. panta trešās daļas izpratnē un kā tas ietekmējis apelācijas instances tiesas lēmuma tiesiskumu un pamatotību.

Minētais šajā daļā ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmo daļu.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 573. panta trešo un piekto daļu, 573.[1] panta pirmo daļu un otrās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Uminskis I. Jansone I. Radzeviča